VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

75. évfolyam
64. szám
1985.
március 18.,
hétfő
Ára:
1,80 forint

Törvényes úton

„Államunk elismeri és védi a munkával, a törvényes úton szerzett személyi tulajdont." (Idézet a XIII. kongresszus irányelveiből.)

Hosszú ideje követett elvi álláspont, és a reá támaszkodó gyakorlat tükröződik a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának a párt XIII. kongresszusára megalkotott irányelveiben, amikor kimondja: „Államunk elismeri és védi a munkával, a törvényes úton szerzett személyi tulajdont." Egyetlen mondat, s mégis, benne, mögötte a valóság sokféle elemének, színének keveredése, váltakozása, régebbi viták emléke, és jelenlegi ellentmondások felsorakoztatása.

A lakosság összes pénzbevétele 1984 decemberében ötvenmilliárd forintot ért el. Mire elég ez a pénz és mire nem? Bizonyosak lehetünk benne, hogy kevésre és sokra egyaránt elég. Kevésre, ha az egyének, a családok igényeit tekintjük mércének. Sokra, ha a pénzt okosan beosztva számolunk. Ami tény: egyetlen területe van a legutóbbi években a beruházásoknak, bármilyen szempontok alapján nézzük is, ahol töretlen a gyarapodás, nincsen visszaesés, megtorpanás nélküli a haladás, ez a lakossági befektetések köre. Ez a kör ma ötödével nagyobb, mint volt 1980-ban! Ami érzékelteti, a megnehezedett körülmények ellenére sem szünetel a javak tárházának gazdagítása.

Negyvenmilliárd forint közelében van most már a lakossági beruházások egy esztendő alatti összege, ami a népgazdaság ilyen célú összes kiadásainak a hatodát adja. Ami — az arányok érzékeltetésével — már részben válasz arra is, mire elég a pénz, mire nem. Az előbbieknél is szemléletesebbé teszi a munkával, a törvényes úton szerzett személyi tulajdon súlyát egyetlen — igaz, meghatározó — részterep alaposabb bejárása. Hazánkban a személyi tulajdon döntő hányada: lakás. Az otthonoknak a 63 százaléka — 2,2 millió lakás — személyi tulajdonú családi házban lelhető fel. A községekben ez az arány 91 százalék, de a budapesti adatot nem számítva, a többi városban sem kicsiny, mert negyvenkilenc százalékos ez a részesedés. Valamennyi formát — szövetkezeti lakás, társasház — figyelembe véve, a városokban a lakások hetven, a községekben 92 százaléka személyi tulajdonban van. Igények, egyéni és társadalmi források viszonyára, kölcsönhatására, összetartozására — azaz a személyi tulajdon gyarapítását szolgáló törekvések közösségi támogatására — fényt vet az az adat, hogy az újonnan épült otthonoknak mindössze a két százaléka az, amelynél a tulajdonosok nem vesznek igénybe kedvezményes kölcsönt.

Nincsen semmi rossz, semmi szocializmus ellenes a javak birtoklásának egészséges vágyában, ha ez a vágy a munkával szerzett, illetve más, kiegészítő jellegű, de törvényes formában elért — például öröklés, totónyeremény — jövedelmekre hagyatkozva elégül ki.

Ezeknek a tényezőknek az ismeretében — és még inkább hiányzó hatásaik tapasztaltakor — figyelmeztető folyamatnak kell tartanunk, hogy míg 1960-ban a lakosság jövedelmének minden száz forintjából nyolcvanat a munka teremtett elő, addig napjainkra ez az arány hatvanötre csökkent. Ami egyrészt arra mutat, magas fokú lett sok tekintetben a pénzben is kifejeződő társadalmi gondoskodás, másrészt viszont arra int, erőteljesen csökkent a jövedelmeknek a munkától függő része, és vele az érdekeltség, az ösztönzés, azaz a társadalomnak nyújtott tényleges teljesítmények valóságos elismerése.

Megítélésünk szerint ez a jellemzője mindennapjainknak több nyugtalanságra ad okot, mint például az, hogy — bár sokan és előszeretettel foglalkoznak vele — lottó- és totónyereményekből munka nélkül — de törvényes úton! — lehet jövedelemhez jutni. Kerekítve, egy esztendő alatt hárommilliárd forintot fizettek ki totó-, lottó- és lósportnyereményekre az országban.

Jelzi a tágan értelmezett személyi tulajdon gyarapodását, hogy egy év alatt 12,5 milliárd forintot vittünk haza bútorok, 1,4 milliárdnyit háztartási hűtőgépek, 3,5 milliárdnyit tévékészülékek formájában, s 9,6 milliárd forint volt az a pénz, amelyet az oly áhított személygépkocsik áraként egy év leforgása alatt kiadtunk. A lakás — az üdülő — után, mint általánosan a legértékesebb személyi tulajdont, a gépkocsit említhetjük. Száz munkáscsaládból 1983. december 31-én 32, a szövetkezeti paraszt háztartásokban ugyanannyi, a szellemiek száz háztartásában 58 darab volt található ezekből.

Nagyon régi, de érvényességéből semmit sem vesztett igazságot idézünk. A 18. század egyik kiemelkedő gondolkodója, *Adam Smith* írta le A nemzetek gazdagsága című művében: *„Saját munkája olyan tulajdona az embernek, amely minden más tulajdonának legfőbb forrása, s mint ilyen a legszentebb és legsérthetetlenebb."* Az az igazi, a döntő kérdés tehát, miként sáfárkodunk ezzel a legfőbb forrással egyéni és közösségi méretekben, értelemben, mert ha jól, akkor minden más tulajdonunk körül sem lehet hiba, baj. S ehhez a jó gazdálkodáshoz elengedhetetlen, az egyén lássa elsőnek — és ugyanakkor tapasztalja is a javadalmazásban — ezt a forrást, mert ha a legszentebb, akkor ne sérüljön sokféle torz hatás nyomán.

V. T.

Avar kincsektől munkásmozgalmi ereklyékig

Gyűjtés, kutatás, ismeretterjesztés a múzeumban

Az „alapítólevél" tulajdonképpen A Szeged-városi múzeum régiség és történelmi emléktára naplójának első bejegyzése 1883. augusztus 27-én egy tarsolyról, melynek veres posztójára gazdag arany és ezüst fonállal a város címerét hímezték. Egykori igazgatójának, Móra Ferencnek nevét 1950-ben vette föl, amikor különvált a Somogyi-könyvtártól. A szegedi intézmény 1962 óta a Csongrád megyei múzeumi szervezet központja. A hálózathoz öt városi múzeum és jelenleg összesen 15 kiállítóhely tartozik. A megye gyűjteményeiben mintegy 650 ezer tárgyat őriznek. Az elmúlt évben a 37 állandó, 60 időszaki és 43 vándorkiállítást 600 ezer hatszázan nézték meg.

A múzeumokban hét végeken is zajlik az élet. Igaz, ilyenkor nem elsősorban a múzeológusok tevékenykednek, hanem az érdeklődők töltik meg a kiállítótermeket, emlékházakat, gyűjtemények bemutatószobáit. Az elmúlt hét végén is gazdag programot kínáltak. *Most kivételesen a régészek restaurátorok is dolgoztak.* A szegedi múzeumban készítik elő ugyanis azt a nagyszabású, *Avarok kincse* címet viselő kiállítást, melynek anyagát az ország gyűjteményeiből válogatták. Ez a reprezentatív tárlat része lesz annak az öt kiállításnak, amelyet hazánk felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére *Moszkvában nyitnak meg.* Az avar honfoglalástól, 567-től a magyar honfoglalásig terjedő több mint 300 év gazdag leletanyagát válogatták ki azt a *4303 tárgyat* — ékszereket, arany-, üveg- és kerámiaedényeket, ötvösremekeket, csonttárgyakat, szerszámokat és fegyvereket — amelyeket a szovjet közönség láthat majd. A hatalmas anyagot *H. Tóth Elvira,* a kecskeméti múzeum régész-iparművésze vezetésével *Müller Róbert, Kürti Béla* és *Horváth Attila* rendezi. Az értékes anyag a napokban indul a Szovjetunióba.

Nagy a készülődés a *most felújított Fekete-házban. A romantikus stílusban épült műemlék,* mely az 1860-as években, mint belvárosi kaszinó az önkényuralommal való szembenállás fészke volt; *ahol* a híres festőművész, *Endre Béla született;* amely 1917. és 1919. között *munkásotthonként szolgált* és könyvtárszobájában 1918. október 22-én *megalakult a szegedi Nemzeti Tanács;* „a szegedi Pilvax", ahogy Juhász Gyula nevezte, a Móra Ferenc Múzeum filiáléjaként *a helyi munkásmozgalomtörténet otthona lesz.* Április 2-án nyitja meg kapuit három kiállítással: fotódokumentumok segítségével mutatják be *Csongrád megye negyvenéves fejlődését,* a moszkvai Borogyinó Körkép Múzeum *grafikai anyagából* adnak válogatást, és láthatják majd az érdeklődők a *Csongrád megyei Hírlap* négy évtizedének dokumentumait is.

E tényből is látszik, hogy a közművelődés szerteágazó hálózatában a múzeumok tán a legmozgékonyabbak, ők végzik a legsokodalúbb, legszerteágazóbb munkát. Az elmúlt évtizedben a nehezebb gazdasági körülmények között is jó néhány új épülettel, gyűjteménnyel gyarapodott a megyei hálózat. *Makón például új múzeum épült,* mellett a táj néprajzát bemutató emlékház. A tervek szerint még ez év októberében elkészül a *hódmezővásárhelyi Alföldi Galéria* első üteme, az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark népi épületegyüttese szinte már teljes és jól halad a Feszty-körképet majdan befogadó múzeumépület is. Egy napsugaras parasztház alkotóműhellyé avanzsál és az alsóvárosi kolostor egyik szárnyában is múzeumi gyűjteményt helyeznek majd el.

Mint *dr. Trogmayer Ottó,* megyei múzeumigazgató elmondta, a Somogyi-könyvtár majdnem teljes kiköltöztetésével *megkezdődhetett a központi múzeumépület rekonstrukciójának tervezése.* Minden valószínűség szerint ez a munka *a következő tervidőszak egyik legjelentősebb vállalkozása* lesz. A felújítás idején zavartalanul működik majd az intézmény.

A múzeumokban folyó *feltáró, gyűjtő, megőrző* munkát némileg hátráltatja a raktári zsúfoltság, a technikai lépéshátrány és az a tény, hogy kevés a múzeumi „középkáder". A *kutató és tudományos munka* színvonalára jellemző, hogy a múzeumot *tudományos kutatóhellyé minősítették.* Magas színvonalú munkáikat fontos kiadványokban jelentetik meg (évkönyvek, Bálint Sándor-monográfia, Bél Mátyás-kötet). *Szinte minden korosztály és réteg számára kínálnak művelődési lehetőséget.* A gyerekeket múzeumi matinékra várják, az iskolásokat rendhagyó órák, a szocialista brigádoknak kirándulásokat szerveznek, tárlatvezetéseket tartanak. Erősödnek a hazai és külföldi testvérintézmények közötti kapcsolatok.

Terveiket a kipróbált, nemes hagyományok éppúgy serkentik, mint ahogy befolyásolják a változó anyagi és tárgyi feltételek. Úgy tűnik, *kezd kialakulni az egészséges és hatékony múzeumi struktúra,* amely nemcsak behálózza a megyét mindenütt új színeket, látnivalókat bőven kínáló filiálékkal, de minden irányú tevékenységük *nyilvánosságot értékelést és visszhangot kap* — szakmától, felügyeleti szervektől közönségtől egyaránt. **T. L.**

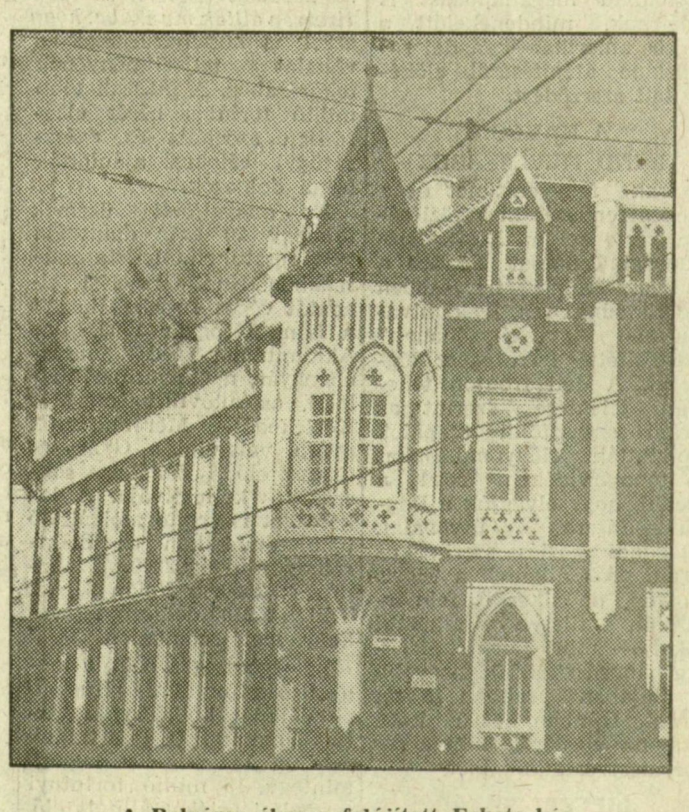

A Belváros éke: a felújított Fekete-ház

Somogyi Károlyné felvételei

H. Tóth Elvira avar kincsekkel

Magyar győztes a szegedi maratonin

Végső erőfeszítés és felszabadult öröm — ez a két, meglehetősen ellentétes érzés tükröződik a szombaton lezajlott *29. Nemzetközi Barátság Maraton verseny* férfigyőztesének, a komlói Bauer Attilának arcáról. A 42 195 méteres távot 2:15:03 óra alatt tette meg, eredménye új útvonalcsúcs!

A hűvös, esős időben rendezett idény eleji maratonira *rekordnevezés* érkezett, közel *három és fél százan vágtak neki* a távnak. A nemzetközi verseny *egyben országos bajnokság is* volt, no és válogató viadal a hirosimai Világ Kupára. Nyolc ország futóinak két és fél órás küzdelméről lapunk 6. oldalán részletesen beszámolunk olvasóinknak.